

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ" สรุปผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม ในด้าน

1. ด้านสภาพแวดล้อม
2. ด้านปัจจัยสนับสนุน
3. ด้านกระบวนการ
4. ด้านผลผลิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ อาจารย์สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มภาคกลาง 7 แห่ง จำนวน 71 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม กลุ่มวิชาจิตรศิลป์ กลุ่มวิชาศิลปประยุกต์ และกลุ่มวิชาหัตถอุตสาหกรรม ที่ศึกษาในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ 3 ปีการศึกษา 2538 ในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มภาคกลาง 7 แห่ง จำนวน 283 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบบสอบถาม 1 ชุด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม (Context)
2. ด้านปัจจัยสนับสนุน (Input)
3. ด้านกระบวนการ (Process)
4. ด้านผลผลิต (Product)

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) และความครอบคลุมของแบบสอบถาม ตลอดจนการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถาม แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อนำมาหาความเที่ยง (Reliability) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด โดยได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จากอาจารย์ทั้งสิ้น 71 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด และนักศึกษาทั้งหมด 283 ชุด มีความสมบูรณ์ 245 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.91 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดกลุ่มตามลำดับความสำคัญและหาความถี่ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนตอนที่ 3 นำเสนอในรูปความเรียง ซึ่งเรียงตามลำดับความถี่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 อาจารย์

อาจารย์ จำนวน 71 คน เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนมากสอนในแผนกวิชาวิจิตรศิลป์ มีประสบการณ์ในการสอนสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม มากกว่า 11 ปี จำนวนเวลาที่สอนต่อสัปดาห์ตั้ง

แต่ 16 - 20 คาบ มีรายได้ประจำ/เงินเดือนระหว่าง 10,000 - 15,000 บาท และไม่มีรายได้พิเศษนอกเหนือจากรายได้ประจำหรือเงินเดือน มีตำแหน่งหน้าที่อยู่ในกลุ่มหัวหน้างาน/หัวหน้าแผนก/หัวหน้าคณะ

1.2 นักศึกษา

นักศึกษา จำนวน 245 คน เป็นหญิงมากกว่าชาย มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี ส่วนมากศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยบิดา - มารดา ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม การวางแผนในอนาคตส่วนมาก ต้องการศึกษาต่อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

1. ด้านสภาพแวดล้อม

ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระในด้านสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}_T=3.27$) แต่เมื่อพิจารณาประเด็นรายชื่อ พบว่า เรื่องนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพมีความชัดเจน มีความคิดเห็นในระดับสูงที่สุด ($\bar{X}_T=3.65$) และเรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}_T=2.74$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของ อาจารย์พบว่า ส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) โดยมีความคิดเห็นในเรื่องระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับกิจกรรม

เสริมหลักสูตรวิชาชีพตามนโยบายกรมอาชีวศึกษาสอดคล้องกัน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพที่ตรงความต้องการถึงความต้องการของนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.83$) ส่วนเรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}=2.62$)

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ส่วนรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.26$) โดยมีเรื่อง ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพตามนโยบายกรมอาชีวศึกษาสอดคล้องกัน มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{x}=3.61$) และเรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{x}=2.86$)

2. ด้านปัจจัยสนับสนุน

ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ ในด้านปัจจัยสนับสนุนโดยทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}_T=3.13$) แต่เมื่อพิจารณาประเด็น เป็นรายข้อพบว่าผู้บริหาร เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}_T=3.60$) และเรื่องวิทยาลัยฯให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเหมาะสมมีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}_T=2.71$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.18$) โดยมีความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลากรงานเรื่องผู้บริหารเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{x}=3.85$) และความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวกับ งบประมาณ เรื่องวิทยาลัยฯให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมมีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{x}=2.53$)

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$) โดยมีความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวกับด้านบุคลากร เรื่องอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.49$) และในส่วนที่เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมมีความเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}=2.57$)

3. ด้านกระบวนการ

ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ ในด้านกระบวนการ โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}_T=3.48$) แต่เมื่อพิจารณาประเด็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}_T=3.83$) และเรื่องนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพตรงต่อเวลาปฏิบัติกิจกรรม มีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}_T=3.10$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) โดยมีเรื่อง นักศึกษามีความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพมีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}=4.28$) และความคิดเห็นในเรื่อง นักศึกษาเข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพตรงต่อเวลาปฏิบัติกิจกรรมมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.04$)

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30$) โดยมีความคิดเห็นในเรื่อง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพทราบวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.50$) และความคิดเห็นในเรื่องความสะดวกในการเบิกจ่ายเงิน มีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}=2.85$)

4. ด้านผลผลิต

ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อ

ส่งเสริมอาชีพอิสระ ด้านผลผลิต โดยทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}_T=3.54$) แต่เมื่อพิจารณาประเด็น เป็นรายข้อ พบว่าเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}_T=3.85$) และเรื่องนักศึกษาที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงานจากการฝึกกิจกรรม มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_T=3.30$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$) โดยมีความคิดเห็นในเรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้แสดงความสามารถ มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}=4.14$) และเรื่องนักศึกษาได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหาในงานสำคัญที่ปฏิบัติได้ มีความคิดเห็นในระดับต่ำสุด ($\bar{X}=3.46$)

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) โดยมีความคิดเห็นในเรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ มีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.57$) และความคิดเห็นในเรื่อง นักศึกษา มีความกระตือรือร้นและสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.20$)

การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลของการวิจัย ปรากฏว่า อาจารย์สาขาวิชาศิลปหัตถกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และอาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวัยที่มีความไตร่ตรอง และประสบการณ์ในการสอนมากพอสมควร ในด้านวุฒิการศึกษา มีวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ สอนในแผนกวิชาวิจิตรศิลป์ สำหรับประสบการณ์ในการสอนอยู่ในระหว่าง 11 ปีขึ้นไป มีจำนวนมาก ระดับรองลงมาคือระหว่าง 1-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาการสอนของอาจารย์ศิลปหัตถกรรม มีประสบการณ์พอสมควร ได้เห็นวิธีการทำงาน และปัญหาต่าง ๆ ของการทำงานมามาก

ผลการวิจัย สถานภาพของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 16-18 ปีในด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่จะศึกษาอยู่ในระดับ

ปวช. ชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเตรียมตัวที่จะจบการศึกษาเพื่อเตรียมที่จะจบการศึกษาเพื่อการศึกษาต่อและการออกไปประกอบอาชีพ ส่วนอาชีพของบิดา-มารดา พบว่า ส่วนใหญ่บิดา-มารดาของกลุ่มนักศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือประกอบอาชีพรับ-ราชการ/รัฐวิสาหกิจ และการวางแผนในอนาคต นักศึกษาส่วนมากมีความต้องการศึกษาต่อมาคือ การทำงานในบริษัทเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาชีพ ศรีอรุณจันทร์ (2534) พบว่า จากการสำรวจการวางแผนในอนาคต หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาปีสุดท้าย ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ มีเพียงร้อยละ 8.80 เท่านั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประยงค์ กาละทอง (2529) ที่ว่านักศึกษายังมีค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูงก่อน หลังจากนั้นจึงประกอบอาชีพโดยมุ่งออกมารับราชการและลูกจ้างแรงงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ ของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม

1. ด้านสภาพแวดล้อม

อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่อง ความชัดเจนในนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับระเบียบกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ความชัดเจนในนโยบายของกรมอาชีวศึกษา ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ นโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแรงงานคุณภาพนักศึกษา ทั้งนี้เพราะนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับระเบียบกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ได้มีหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมไว้ชัดเจนอยู่แล้ว คือการจัดกิจกรรมต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา การจัดกิจกรรมต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีการเตรียมการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับจะต้องเป็นของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520: 2) ในส่วนของนโยบายกรมอาชีวศึกษาใน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพในสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ได้อาศัยแนวนโยบายการจัดกิจกรรมตามคำสั่งและระเบียบทางราชการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 โดยอาศัยคู่มือการจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช. และ ปวส.) เป็นแนวทางปฏิบัติ ในการกำหนดแนวนโยบายในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมจะต้องยึดถือตามแผนและนโยบายของหน่วยงานในระดับสูงขึ้นไป ที่ควบคุมอยู่เป็นบรรทัดฐานเสมอ ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2531:21) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนของหน่วยงานในระดับที่รับผิดชอบการปฏิบัติการทางการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่วางแผนและโครงการตามสาขาวิชาการปฏิบัติงานของตน ให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายส่วนรวมแห่งชาติ ตามที่หน่วยงานการวางแผนในระดับชาติกำหนดไว้ จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การวางแผนในการทำงานทุกระดับจะต้องมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกันเสมอ และในส่วนของนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเร่งงานคุณภาพนักศึกษา ทั้งนี้เพราะกรมอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของอาชีวศึกษาตามนโยบายจุดเน้น 7 ประการ ในข้อที่ว่า เร่งงานคุณภาพนักศึกษาในด้านคุณภาพนักเรียนนักศึกษา จะเน้นให้เป็นผู้มีทักษะด้านอาชีพ มีสติปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ เพื่อให้กำลังที่กรมอาชีวศึกษาผลิตออกมาสู่ตลาดแรงงานที่มีคุณภาพ (กรมอาชีวศึกษา, 2529: 3)

2. ด้านปัจจัยสนับสนุน

อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นมากในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลากร เรื่องผู้บริหารเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ อาจารย์มีความเต็มใจที่จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งนี้เพราะในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่เดิมนั้น เป็นงานที่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะนักเรียนนักศึกษาที่สนใจกลุ่มหนึ่ง หรือมีเจตจำนงที่จะจำกัดอยู่เฉพาะกิจกรรมบางประเภทที่กำหนดรูปแบบไว้ชัดเจน แต่งานกิจกรรมเสริมหลักสูตรในปัจจุบันมีขอบข่ายกว้างขวางมาก จำเป็น

ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ทั้งกำลังความคิด กำลังคน สถานที่ งบประมาณ ในการจัดระบบงานให้มี
 เอกภาพ มีแนวทางการดำเนินงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริม
 หลักสูตรวิชาชีพ บุคคลซึ่งมีส่วนรับรู้และช่วยในการดำเนินงานคือผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร
 สถานศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง คณะครู - อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา (ศิลปชัย
 บุรณะพานิช, 2528: 24) ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริม
 หลักสูตร เพราะเป็นตัวจักรสำคัญของสถานศึกษา มีบทบาทและหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัด
 กิจกรรมให้ชัดเจน กำหนดระเบียบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นผู้ประสานงาน และเป็น
 ศึกษานิเทศก์ให้แก่งานของตนเอง ฉะนั้น ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารควรพิจารณา
 ดูความจำเป็น คุณสมบัติที่จะได้รับจากกิจกรรม ตลอดจนการเตรียมบุคคล ซึ่งจะต้องมีส่วนเข้า
 มาเกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธิดำเนินงาน และคุณสมบัติ ซึ่งนักเรียน นักศึกษา
 จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น (ธัชนาภรณ์ เสนาลักษณ์, 2517: 34) ซึ่งสอดคล้องกับงาน
 วิจัยของ อัมพร ศิลารังษี (2515: 103) ที่ว่า ทุกฝ่ายควรร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็น
 อย่างดี เห็นความสำคัญและคุณค่าของกิจกรรม อาจารย์มีการปรับปรุงการดำเนินงาน สำหรับด้าน
 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เวลา และงบประมาณ อาจารย์และนักศึกษาศิลปหัตถกรรมมีความคิดเห็นใน
 ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะ อาจารย์และนักศึกษายังมีการปฏิบัติไม่เต็มที่ ตรงกับงานวิจัย
 ของ จิตรา พงษ์กิจมงคล (2519: จ) ที่ว่า ความสำคัญในการจัดกิจกรรม จะต้องมียุทธศาสตร์
 เวลา อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ วิลเลียม
 ชาร์ล (William Charles, 1978: 3476: A) ยังพบว่า อุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริม
 หลักสูตรที่เกิดขึ้น เนื่องมาจากขาดงบประมาณ และเวลาในการจัดกิจกรรม จะเห็นได้ว่าการจัด
 กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ ถ้าสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือในการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่อง
 อำนวยความสะดวกให้เหมาะสม กิจกรรมแต่ละประเภททั้งในและนอกสถานที่ศึกษา จะทำให้การจัด
 กิจกรรมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างขึ้น

3. ด้านกระบวนการ

อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นด้านกระบวนการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นมากในเรื่องนักศึกษาที่เป็นสมาชิกโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ ทราบวัตถุประสงค์ของกิจกรรมอย่างชัดเจน กิจกรรมที่จัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเหมาะสมกับลักษณะของโครงการ อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานกิจกรรม นักศึกษามีความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมส่วนใหญ่ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม และนักศึกษาคควรได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งนี้เพราะการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพในสถานศึกษาเป็นการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง หากวิธีการดำเนินงานที่ดีมีความเหมาะสมทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ จากข้อเขียนของ ชันนาภรณ์ เสนาลักษณ์ (2517) ที่กล่าวว่า ในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมบุคคลซึ่งมีส่วนรับรู้และช่วยในการดำเนินการ ส่วนหนึ่งคือนักเรียน นักศึกษา ฉะนั้น นักเรียน นักศึกษาจะต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะความรับผิดชอบในฐานะผู้ดำเนินงานหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนในการรับรู้วัตถุประสงค์ของกิจกรรมอย่างชัดเจน จากการวิจัยของ Paul F. (1980) พบว่า การทำงานในกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ควรได้รับการศึกษาและเตรียมการไว้ให้พร้อมที่จะดำเนินการให้บรรลุผล สอดคล้องกับความคิดของ จูไร ลียาเกศ (2526) ได้ให้แนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า ในการจัดกิจกรรมควรให้นักเรียนเลือกเข้ากิจกรรมตามความถนัด ตามความสนใจ และการจัดกิจกรรมควรเป็นเรื่องของนักเรียน เป็นลักษณะแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือให้นักเรียนวางแผนเองโดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด หรือนักเรียน นักศึกษาและอาจารย์ร่วมกันวางแผนดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของ สุทธิชัย เสียงชเยศ (2529) ที่ว่า "กิจกรรมนักศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษารู้จักทำงานเป็นระบบ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล อีกทั้งสถาบันการศึกษาจะต้องอำนวยความสะดวกในการจัดและดำเนินการกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา โดยจัดหาสถานที่ อุปกรณ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างเหมาะสม

4. ด้านผลผลิต

อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากกับผลที่นักศึกษาได้รับจากโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ ผลที่นักศึกษาได้รับมากที่สุด คือข้อที่ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ ความรู้และประสบการณ์ จากการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์จริง เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอิสระ นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์และมีแนวทางแปลกใหม่จากการเข้าร่วมในโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพฝึกให้นักศึกษามีความสามารถในการทำงานให้เสร็จทันเวลา และทำให้นักศึกษามองเห็นคุณค่าและประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ แสดงว่าอาจารย์และนักศึกษามีเห็นคุณค่าของโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ อีกทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพสามารถตอบสนองความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา ไม่เพียงแต่ด้านเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ผลที่ได้รับจากโครงการชี้ให้เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาทำให้นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนทักษะ กระบวนการทางวิชาชีพศิลปหัตถกรรม ในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับ สายหยุด จาปาทอง (2530) ได้กล่าวถึง การอาชีพศิลปหัตถกรรมไว้ว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปหัตถกรรมต้องได้รับการฝึกทักษะในหลักสูตร และผู้ที่ฝึกวิชาชีพนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพทั้งด้านความรู้ และทักษะ

นอกจากความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ในด้านผลที่นักศึกษาได้รับจากโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว นักการศึกษาต่าง ๆ ยังได้ให้ข้อคิดเห็นถึงผลที่นักศึกษาได้รับจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพศิลปหัตถกรรมในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้ จากผลการวิจัยของ ทองสุข รัตนธัญวณิช (2506) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้น มีประโยชน์ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นวลน้อย เจริญผล (2532) ศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและ

หลังการวิจัยกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการวิจัยกิจกรรมเสริมหลักสูตรดีกว่าความคิดสร้างสรรค์ก่อนการวิจัยกิจกรรมเสริมหลักสูตร บลันท์ และ ลอสมิเยอร์ (Nathan S. Blount and Hertert J. Klausmeir, 1968) ได้กล่าวว่า "คุณค่าของโปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน นักศึกษา และช่วยให้รู้ถึงความสนใจ และทักษะของตนเอง ซึ่งจะนำไปใช้ในเวลาว่างให้เกิดประโยชน์ยิ่งกว่าโปรแกรมของการเรียนในชั้นเรียนปกติ" จากผลที่นักศึกษาได้รับ สอดคล้องกับการเรียนการสอนทุกระดับที่เน้นความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมโดยแท้จริง แล้วจะช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เจตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) จากลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของ เบนจามิน เอส. บลูม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะทั่วไป จากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 316 คน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะมาจำนวน 37 คน แต่ละคนก็เสนอแนะมาเพียงบางด้านเท่านั้น ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม

อาจารย์และนักศึกษาเสนอแนะว่าควรกำหนดวัตถุประสงค์หลักการของกิจกรรมให้ชัดเจนควรมีเอกสาร คู่มือแจก กิจกรรมที่จัดควรให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษาซึ่งตรงงานวิจัยของ Elmer (1974) ที่เสนอแนะว่าในการจัดกิจกรรมทางสถานศึกษา ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรม โดยให้มีการออกหนังสือ มีการอบรม และให้ความรู้แก่นักศึกษา และสุภาพ สัตยานนท์ (2517) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสตรีวิทยา ที่มีต่อกิจกรรมเสริม

หลักสูตร ผลการวิจัย พบว่านักเรียนได้เสนอแนะให้มีการแจ้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ตลอดจน ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมจากข้อเขียนของ ชัยนากรณ์ เสนาลักษณ์ (2517) ที่ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและหลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์นี้จะเป็น การวางแผนขอบเขตการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ และทำให้ผู้ดำเนินงานเข้าใจขอบเขตการดำเนินงาน และตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจะมีผลต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ส่วนแพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2517) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์แต่ละอย่างจะบรรลุได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับ กิจกรรมที่จัดและวิธีการจัดกิจกรรมนั้น ๆ

2. ด้านปัจจัยสนับสนุน

อาจารย์และนักศึกษาเสนอแนะว่า กิจกรรมที่จัดควรเลือกให้สอดคล้องกับโอกาส ควรใช้เวลาตามความเหมาะสมของกิจกรรม เวลาที่จัดควรจัดในวันหยุด ปิดเทอมหรือนอกเวลา ทางสถานศึกษาควรให้การช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจ คำนะ นาน้ำ การเบิกจ่ายงบประมาณควรมีความสะดวกจากงานวิจัยของ สุภาพ สัตยานนท์ (2517) ผล การวิจัยพบว่านักเรียนเสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมในวันหยุดหรือตามความเหมาะสม ทางสถาน ศึกษาควรเตรียมงบประมาณให้เพียงพอ สอดคล้องกับจิตรา พงษ์กิมงคล (2519) ที่ว่าความสำคัญ ในการจัดกิจกรรม จะต้องมิงงบประมาณ เวลา อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ เพื่อสะดวก ในการจัดกิจกรรม ส่วนนโยบายของกรมอาชีวศึกษาได้มีหลักการของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ ศิลปหัตถกรรม ว่าในการดำเนินการจัดกิจกรรมครู-อาจารย์และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ นำสนับสนุนและควบคุมดูแลรับผิดชอบ (กรมอาชีวศึกษา, 2530) จากข้อเขียนของสุทธิชัย เสียงเขยศ (2529) ที่ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางสถาบันการศึกษาจะต้องอำนวยความสะดวกในด้านการจัด และดำเนินการจัดกิจกรรม โดยจัดหาสถานที่ อุปกรณ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างเหมาะสม ใน ด้านของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ชัยนากรณ์ เสนาลักษณ์ (2517) ได้กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษา ควรจะเป็นบุคคลซึ่งมีความสนใจ และยินดีในการที่จะช่วยเหลือในคำแนะนำในการจัดทำกิจกรรม เสริมหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนอย่างเป็นกันเอง เพื่อ สะดวกในการศึกษาแนวคิด และติดตามการดำเนินงานได้ทันที่

3. กระบวนการ

อาจารย์และนักศึกษา เสนอแนะว่า ทุกฝ่ายควรร่วมมือในด้านนี้ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาในการดำเนินงาน อาจารย์ควรมีความสามารถปฏิบัติงานให้พอควร ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม ซึ่งตรงกับ อัมพร ศิลารังษี (2515) และสุภาพ สัตยานนท์ (2517) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรได้รับความร่วมมือ และความเห็นทุกฝ่าย ซึ่งตรงกับ ชีรพงษ์ ประสงค์ลาภ (2531) ที่ว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ประสบผลสำเร็จ ใดนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนและนักเรียนนักศึกษา โดยมีการวางแผนที่ดีอย่างมีขั้นตอน ส่วนข้อเสนอแนะในเรื่อง ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับข้อเสนอของ สุทธิชัย เสียงเขยศ (2529) ที่ว่า กิจกรรมนักเรียนนักศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ด้านการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถเสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างนักศึกษาด้วยกัน

4. ด้านผลผลิต

อาจารย์และนักศึกษามีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นว่าควรเพิ่มประสิทธิภาพด้านความรับผิดชอบในการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนในด้านทักษะวิชาชีพ ซึ่งตรงกับข้อเสนอของ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2528) ที่ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีส่วนในการให้นักเรียนนักศึกษามีโอกาสในการฝึกฝนตนเองในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนเองได้ปฏิบัติงาน อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา ได้ได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง เช่นเดียวกับ ไพโรจน์ นาคสุวรรณ (2528) ได้กล่าวถึงผลของกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนนักศึกษาว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนนักศึกษาได้ลงมือ ปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ จากการได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักศึกษาได้เสนอแนะอีกว่า ควรปรับปรุงด้านความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับ ประภาพรรม สุวรรณสุข (2523) ได้กล่าวว่าถ้าสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมในสิ่งที่นักศึกษาสนใจและเหมาะสม ก็จะทำให้ให้นักเรียนนักศึกษา ที่เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม เกิดความกระตือรือร้นที่จะมาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมดังเช่นการส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษา ได้เสนอวิธี

การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระ ของนักศึกษา เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติกิจกรรม

กล่าวโดยสรุป อาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม เห็นว่าโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรวิชาชีพที่จัดในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษา และระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินการจัดกิจกรรมควรได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ไม่ว่าด้านบุคลากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดและดำเนินการส่งเสริมหลักสูตร ตลอดจนงบประมาณและเวลาที่เหมาะสมหากสถานศึกษาได้จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก จะทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเป้าหมายของนโยบายกรมอาชีวศึกษาที่ได้กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ ควรชี้แจงทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติภายในสถานศึกษา และการปฏิบัติระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
2. ด้านปัจจัยสนับสนุน ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ สถานที่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์ และการให้ความสำคัญต่อกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรวิชาชีพของบุคลากรภายในสถานศึกษา
3. ด้านกระบวนการในการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรวิชาชีพ ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรให้ชัดเจน โดยการจัดทำเอกสาร คู่มือ แนวปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ โดยเฉพาะครู-อาจารย์ ควรให้ความสนใจ กระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าหรือการพัฒนาตนเอง
4. ด้านผลผลิตที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรวิชาชีพ ควรให้เพิ่มผลผลิตของคุณภาพนักศึกษา โดยการทำมีการเชิญผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการจัดการ

เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระมาให้การอบรม ให้ความรู้แก่
อาจารย์ และนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อโครงการจัด
กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระของนักศึกษาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษา
อื่นทั่วประเทศ เพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่าง และนำผลที่ได้มาร่วมแนวทางในการจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตรวิชาชีพครั้งต่อไป

2. ควรมีการวิจัยการสำรวจความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่สนองนโยบาย
ของกรมอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูล
ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้ดีขึ้นกว่าเดิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย